

Luppa-szigeti Kataszter
Mihály Eszter
BME Építőművészeti Doktori Iskola
Témavezető: Major György
2014 június

1- idézetek
2-3 - a Luppa-sziget története
a sziget neve
a sziget beépítése
a sziget körvonalai
a sziget és a víz
a sziget és a növények
4 - Kataszterek leírása
épületkaszter
természeti kataszter
5 - Bibliográfia
6 - Történeti helyszínrajzok
11-35 - Épületkaszter
12 - Kataszter Jelmagyarázat
36 - Kataszterterképek
57 - Természeti kataszter

Jorge Luis Borges, A homály dicsérete, A tudomány pontosságáról

Abban a Birodalomban a Kartográfia Tudománya olyan Tökéletességet ért el, hogy egyetlen Provincia térképe betöltött egy Várost, a Birodalom térképe pedig egy egész Provinciát. Idővel azonban ezeket a Hatalmas Térképeket nem találták kielégítőnek, és a Kartográfusok Kamarája akkora Térképet készített a Birodalomról, amekkora maga a Birodalom volt, és azzal pontról pontra egybeesett. A Következő Nemzedékek már kevésbé kedvelték a Kartográfia Tudományát, s úgy látták, hogy Fölösleges az a kiterjedt Térkép, és nem kis Könnyörtelenséggel a sorsát a Nap és a Tél Zord Hatására bízták. A Nyugati pusztaságokban még maradt néhány Rom a Térképből, most ott Állatok és Koldusok élnek; az egész Országban nincs más nyoma a Földrajztudománynak.

Suárez Miranda: Bölcs férfiak utazásai, Negyedik Könyv, XLV. fejezet, Lérida, 1658., Scholz László fordítása

Szigetképződés, <http://dunaiszigetek.blogspot.hu/>

“Legtöbbször a szigetnek létezik “előzménye” a mederben, ez pedig a zátony. Előjáróban fontos tisztázni a különbséget sziget és zátony között. A zátony egy olyan mederforma, amelynek anyagát még nem stabilizálta a növényzet. Az áramlások hatására folyamatosan mozgásban van, gyakran nem is emelkedik a középvízszint fölé. a víz alól csak kisvizeknél bukkan elő, ilyenkor lehet tanulmányozni őket. A szigetet ugyancsak gyakran elborítják az árvizek, de rajtuk már állandó növényzet található, amely gyökérzetével egyben tartja az amúgy vándorló mederanyagot.”

A Luppa-sziget története

a sziget neve

A sziget Marsigli 1741-es Duna-térképrajzán még nehezen beazonosítható, mivel akkoriban még jóval több sziget volt a Dunán, melyek azóta eltűntek vagy összenőttek a parttal és maga a Szentendrei-sziget is más alakban volt jelen.

19.századi térképeken már Mizsdján-, Mereszgyán- és Mrzselan néven szerepel. A Mizsdján valószínűleg a szláv eredetű szó, jelentése: folyó vagy hegyköz, a Mrzselan pedig mocsár. Egykor legelőként használták a területet, abban az időben a Mészáros-sziget elnevezés terjedt el (a környéken pedig a "marhák-szigete").

A 19. században Luppa Péter * tulajdonába került és róla kapta most is használatos nevét, melyet az 1932-es parcellázás óta már biztosan használnak.

a sziget beépítése

A parcellázást a Dános és Fehér Helvétia Építő és Ingatlan RT. végezte. Ekkor alakult ki a sziget mai helyszínrajzának előzménye: egy hosszú, platánokkal szabályos osztásban végigültetett "főút" észak-dél irányban, nyugat-kelet irányban pedig hosszúkás, sűrűn osztott területek. A keleti oldalon nyeles telkek kerültek kialakításra, így (néhány kivétellel) az összes teleknek lett kapcsolata a főúttal és a parttal is. Bevezették a vizet, csatornát és a villanyt. A Helvetia társaság mintaházat is építtetett, ezt azonban felülírta Kozma Lajos 1935-ben saját magának tervezett nyaralója, sok későbbi háznak ez szolgált például és a mintaházat végül nem utánozta senki. Kozmának több háza is épült a szigeten (Platánsor 3., 4., 8., 10.) és sorra jelentek meg más neves építészek házai (Forbáth Alfréd, Körner József, Farkas Endre és György).

Kezdetben még kápolna is volt a sziget északi végében, azonban az 1962-es árvíz elvitte.

sziget körvonalai

A parcellázással egy időben alakult ki a sziget mai alakja is, melyet a széleire uszályokkal odahordott kövekkel rögzítettek.

Az 1945-ös jeges árvíz komoly károkat okozott a sziget házaiban és az általa lerakott iszap hatására megkezdődött a keleti oldal máig tartó folyamatos növekedése. Ennek következtében a kezdetben part mellé épült házak, így a Kozma nyaraló is, mára már eltávolodtak a víztől, több mint 10-20 méter választja el őket a folyótól. A keleti oldalon a parlamenti üdülőtelepnél a 70-es években erre még ráraktak egy lapáttal, mesterségesen kiszélesítették a telket, földfeltöltéssel. A töltés széle még ma is látható, a helyszínrajzon pedig jól kivehető mennyire kinyúlik ez a terület a természetes folyómeder fölé (Rév utca 3.)

A sziget északi csücskénél kisebb zátony bukkan elő alacsonyabb vízállás esetén (már az 50-es évek óta), illetve a keleti oldalon már a kezdetektől kíséri az egy fás sziget.

* *Luppa Péter mérnök, országgyűlési képviselő 1838-ban született, Pomázi lakos volt. 1857-ben Bécsből öt technikus társával együtt csolnokon ment le a Dunán a Fekete tengerre. Keleti utazását közzétette részint saját neve, részint Kőhegyi álnév alatt. 1861-től Pest megye tiszteletbeli főmérnöke lett és 63-ban birtokára, Pomázra ment és ott mintagazdaságot rendezett be. 1875-78-ban a szentendrei kerület képviselőjévé választották. Szabadelvű part tagjaként 1887-től újra képviselő.*

A Phylloxera tanulmányozása céljából Franciaországban hosszabb utazást tett és tapasztalatait a kormány rendelkezésére bocsátotta és ezért a Ferencz József rend középkeresztjét kapta. Útleírása, történeti, régészeti, közgazdasági, különösen szőlőgazdasági és politikai cikkeket írt. Leveleit Bécsből a Magyar Néplapban (1857), cikkei a Vasárnapi Újságban (1858), Délibábnban, Napkelet- ben jelentek meg. Képviselőházi beszédei a Naplókban (1892) vannak. Kőhegyi álnéven Dunai Útirajzot írt, amely folytatásokban jelent meg a Napkelet c. folyóiratban 1858-ban. (dunaiszigetek.blogspot.hu)

a sziget és a víz

A mederkotrások idejében nagyjából 4-5 évente volt olyan árvíz, ami elől a házak földszintjeiről fel kellett pakolni az emeletekre. A partoktól távolabbi házak a 60-as években sokszor már beépített földszinttel épültek, annyira kicsi volt az esélye, hogy elönti őket a víz. Nagyjából 8 éve azonban abahagyták a medrek kotrását, így a víz most jobban elönti a szigetet, mint bármikor mióta épületek állnak rajta. A legutóbbi árvízkor már csak 4 olyan nyaraló volt, ahova nem ment be a víz már az emeletre is. Az is kiderült, hogy a harmincas években épült házak szerkezete a legmegfelelőbb, a későbbi házak sorra mennek tönkre. A gátak építésével tovább növekszik az áradási víz szintje.

A sziget szintje minden árvízkor emelkedik valamennyit a lerakódó hordaléktól. A sár egy részét megpróbálják minden alkalommal elhordani, de a fák tövében a sétánynál jól kivehető a szintnövekedés.

a sziget és a növények

A Lupa sziget nevéhez már a kezdetekkor növényeket kapcsolt a köztudat. Legkorábbi adat szerint fűzfák, majd ültetett gyümölcsfák borították. Lupa Péter idejében pedig rózsák. A helyi legenda szerint rendszeresen vitt be százával rózsát a parlamentbe és olyankor minden képviselő rózsával ülésezett. (" Ezt a szigetet a rózsáknak teremtették" véli Dezső Bácsi, a parlamenti üdülőtelep gondnoka, aki több kertben is gondozza a helyiek rózsáit.)

Az 1932-es parcellázás során ültették a platánfasort (véltetőleg a telkek sarokpontjaira, nagyjából 6-8 m-ként). A fák azonban az egymáshoz való közel ültetés és a kezdeti időkben való felgallyazás következményeképpen rendkívül egyenesre és magasra nőttek, ellentétben a városi platánoktól.

A Kacsá utcában (mely nevét az ott élő Kartschmaroff festőművész becenevéről kapta) gesztenyefasort ültettek.

A fűzfák a keleti oldal feltöltődött területeire visszatértek. A sziget végeiben valószínűleg természetesen nőtt szürke nyár, fűzlevelű tölgy, illetve egy kis táblával eláttot, ültetett mocsári tölgy is található. Több épületnél is megfigyelhető a fák beépítése (Platánsor 9., Platánsor 31.)

Kataszterek

Épületkataszter

Az épületkataszterrel a sziget épületeinek jelenlegi állapotát rögzítettem.

A kataszter készítését helyszíneléssel kezdtem, több szempontot végigvizsgálva az épületeken. Az elsőre otthon felállított kb. 13 pontból végül csak 7 tűnt mérvadónak, a többi a helyszínen lényegtelenné vált.

Ami minden házra jellemző és ez egyben meg is nehezítette kissé a vizsgálatot, hogy a folyó felé, érthető módon, egészen más "oldalt" mutatnak. Így sokszor ért meglepetés, ha sikerült valahogy megkerülni a házakat.

A hét szempont:

az épület helyzete a telken (kerítéshez közel, kertben, vízparton), a földszint beépítettségének mértéke (nyitott, részben beépített, beépített), szintek száma (fszt +1, fszt +2 vagy fszt+3), az épület a vízhez képest párhuzamos vagy arra merőleges, a tető (lapos, nyereg vagy félnyereg), az erkély (van-e, konzolos, vagy tetőterasz), az épület állapota (elhagyatott, gondozott, felújított, új)

Ezen kívül az építés évét is próbáltam megállapítani.

A felmérés végeztével a szempontok szerint kataszteri térképeket készítettem.

Természeti kataszter

A természeti kataszter a helyszínen készült természeti elemek fényképei és azoknak a helyiek történeteinek keresztül való leírásai.

Bibliográfia

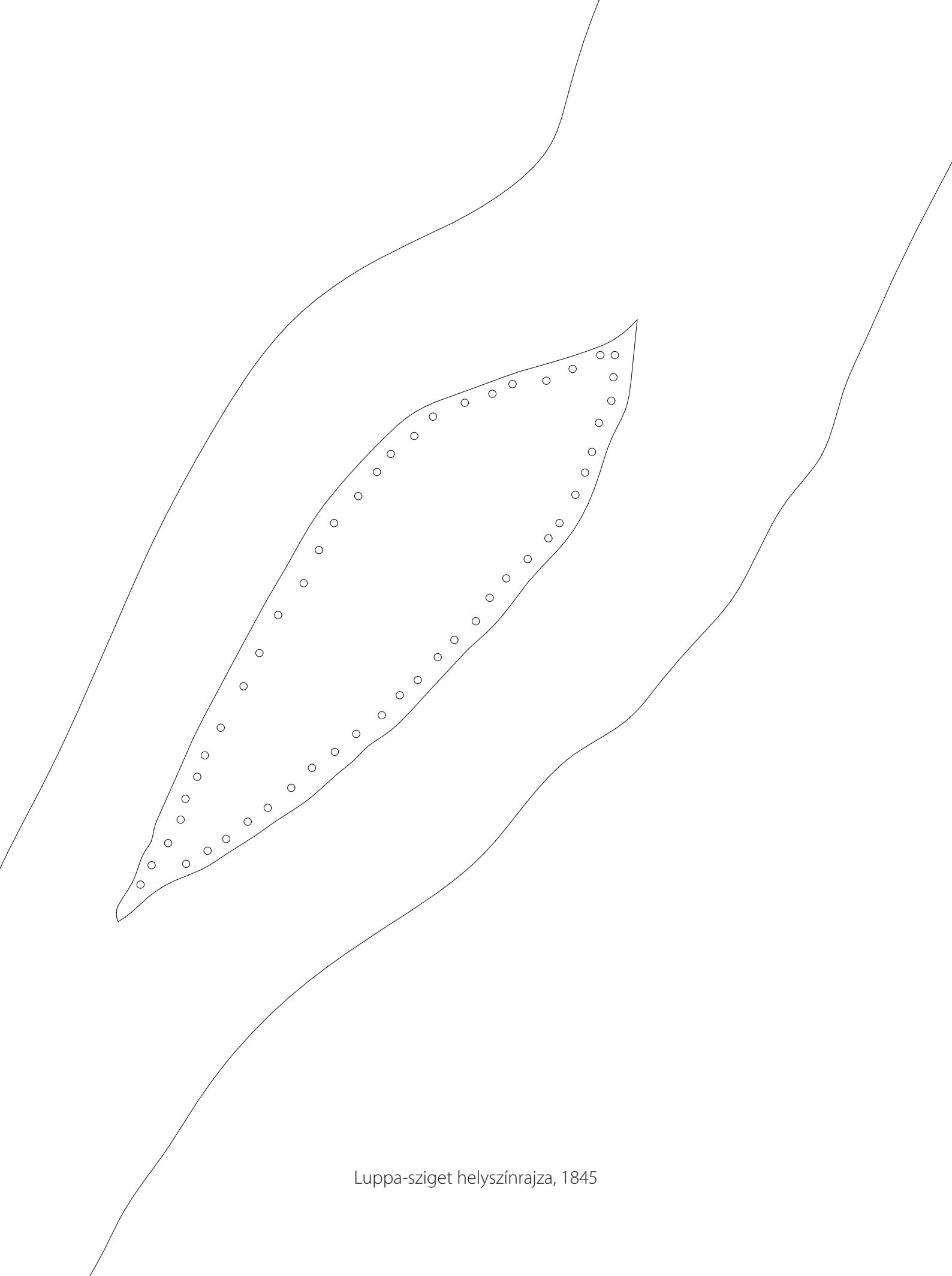
források:

- . Dezső bácsi, parlamenti üdülőtelep gondnoka
- . Elek Péter Pál, Lupa Egyesület Elnöke
- . Utasok a réven

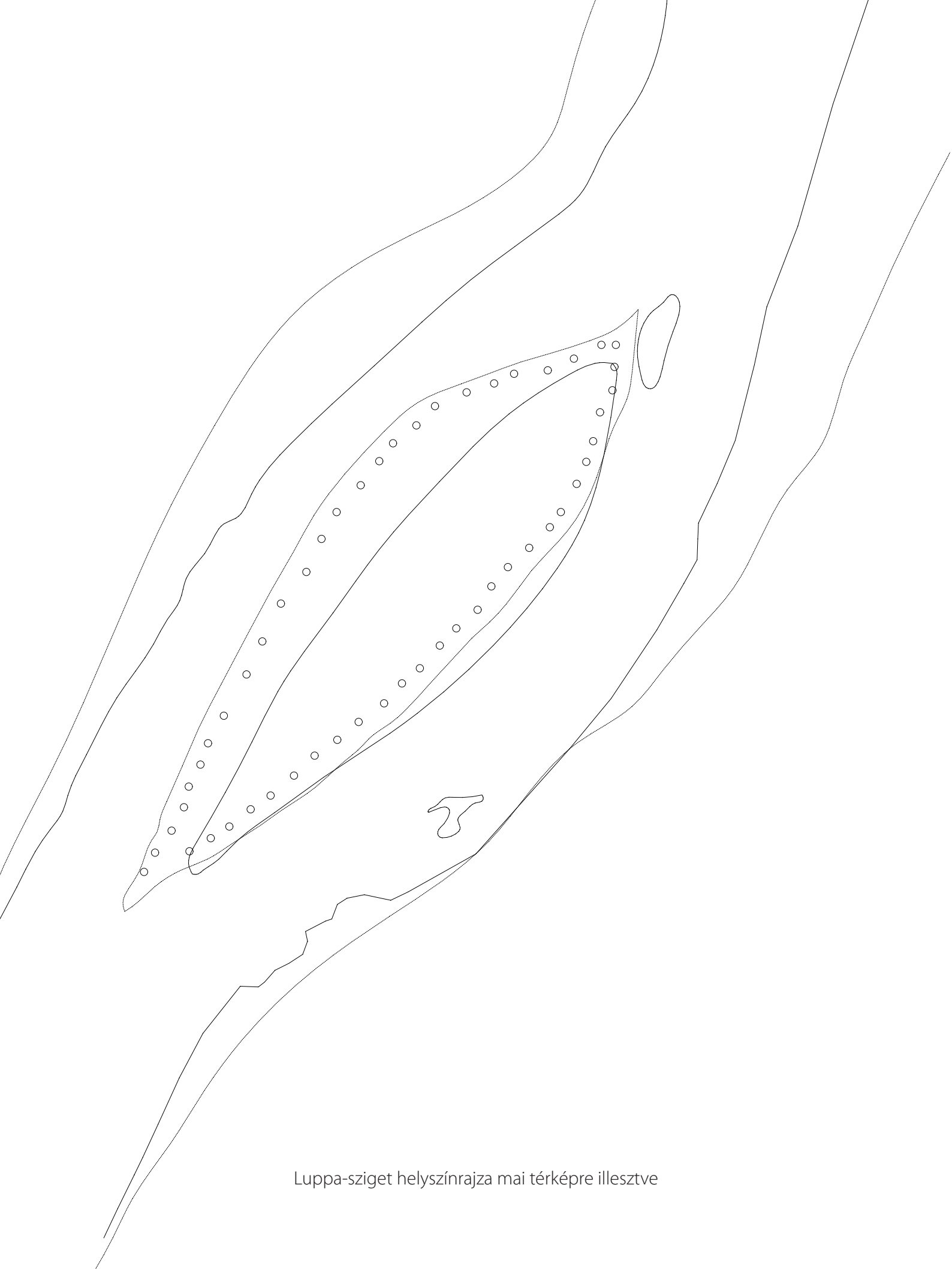
írott források:

- . Krisztinkovich Gabriella (helyi nyaralótulajdonos), Lupasziget, 1989
- . Szávost-Vass Dániel, Dunaiszigeteg.blogspot.hu / Egy idős úr a Dunán, idén 80 éves a Luppa-sziget (<http://dunaiszigetek.blogspot.hu/2012/09/egy-idos-ur-dunan-iden-80-eves-luppa.html>)
- . Kollár Bence, Lupaszigeti nyaralók, MOME (<http://kollarbence.blogspot.hu/2010/11/mome-511-lupasziget.html>)
- . www.lupasziget.hu

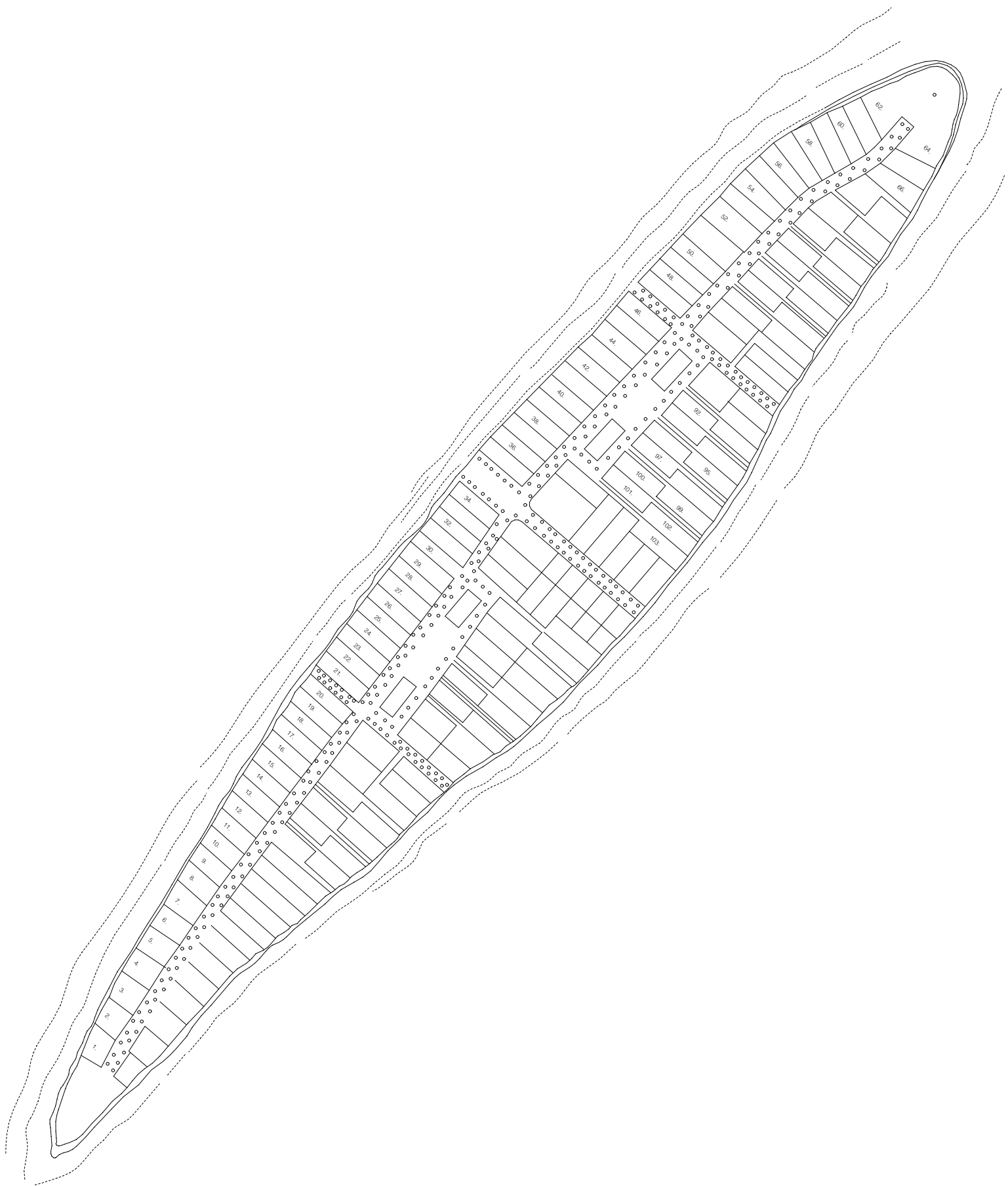
Történeti Helyszínrajzok

Luppa-sziget helyszínrajza, 1845

Lappa-sziget helyszínrajza mai térképre illesztve

Luppa-sziget parcellázási terve 1932

Mai helyszínrajz

Épület Kataszter

épület a part mentén áll / a kerítés mellett áll / a telek középső részén áll				
épület földszintje beépített / nyitott / részben beépített				
épület fszt+1 szintes / fszt+2 szintes/ fszt+3 szintes				
folyóval párhuzamos épület / folyóra merőleges épület				
magastető / lapostető / félnyereg tető				
van erkély / konzolosan kinyúló erkély / tetőterasz				
elhagyatott / gondozott / felújított / új				

Jelmagyarázat a kataszterhez

01.

Platánsor 1.
~1930

02.

Platánsor 2.
~1980

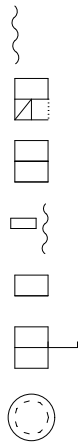
03.

Platánsor 3.
~1935
Kozma Lajos

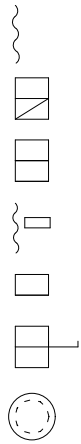
04.

Platánsor 4.
1935
Kozma Lajos

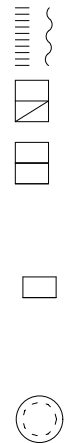
05.

Platánsor 5.
~1930

06.

Platánsor 6.
~1960

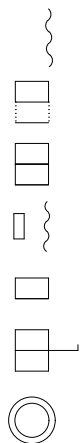
07.

Platánsor 7.
~1960

08.

Platánsor 8.
1935
Kozma Lajos

09.

Platánsor 9.
~1970

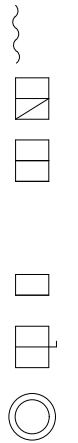
10.

Platánsor 10.
~1940

11.

Platánsor 11.
~1960
üvegesé

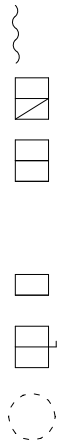
12.

Platánsor 11.
~1940

13.

Platánsor 13.
~1940

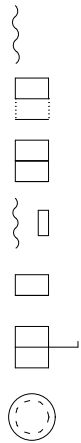
14.

Platánsor 14.
~1935

15.

Platánsor 15.
1987, 1992
Dévényi Tamás

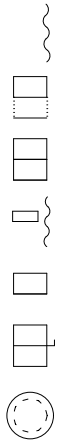
16.

Platánsor 16.
~1960

17.

Platánsor 17.
~1930

18.

Platánsor 18.
~1980

19.

Platánsor 19.
~1930

20.

Platánsor 20.
~1960

21.

Platánsor 21.
~ 1960

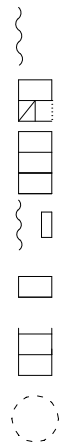
22.

Platánsor 22.
beépítetlen

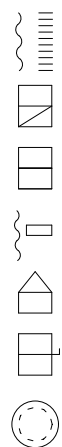
23.

Platánsor 23.
~ 1960

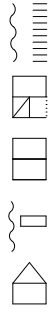
24.

Platánsor 24.
~ 1980

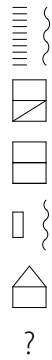
25.

Platánsor 25.
~ 1960

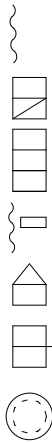
26.

Platánsor 26.
~ 1970

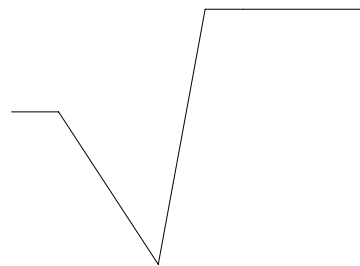
27.

Platánsor 27.
~ 1990

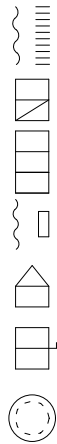
28.

Platánsor 28.
~

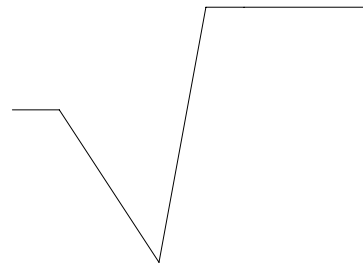
29.

Platánsor 29.
~1990

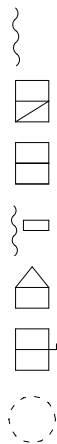
30.

Platánsor 30.

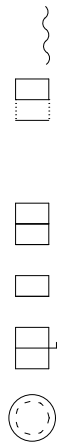
31.

Platánsor 31.
~1930

32.

Platánsor 32.
~1940

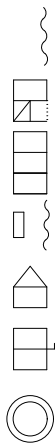

33.

Platánsor 33.
üres, most kijárat a parthoz

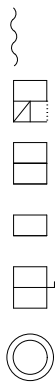
34.

Platánsor 34.
~ 1990

35.

Platánsor 31.
~ 1970

36.

Platánsor 36.
~ 2010

37.

Platánsor 37.
~1960

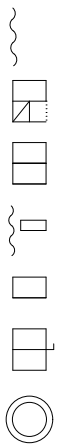
38.

Platánsor 38.
büfé?
~1960

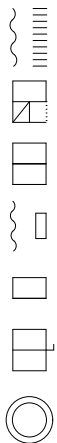
39.

Platánsor 39.
~ 1940
Farkas Endre és György

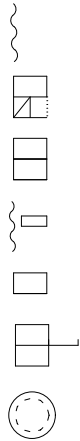
40.

Platánsor 40.
~1940

41.

Platánsor 41.
~1940

42.

Platánsor 42.
~1940

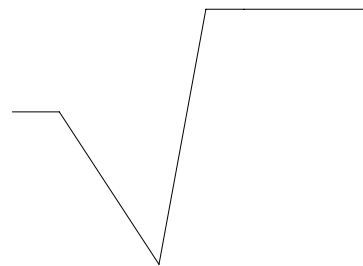
43.

Platánsor 43.
~1930

44.

Platánsor 44.
~

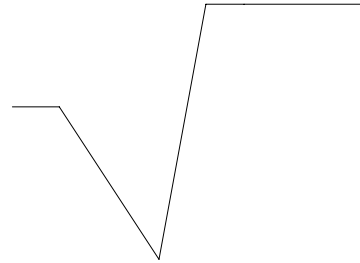
45.

Platánsor 45.
~1940

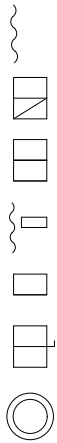
46.

Platánsor 46.

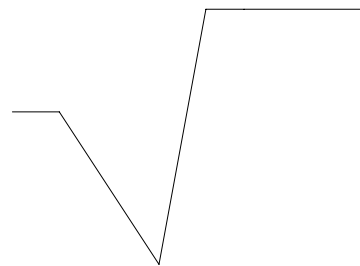
47.

Platánsor 47.
~ 1930

48.

Platánsor 48.
~

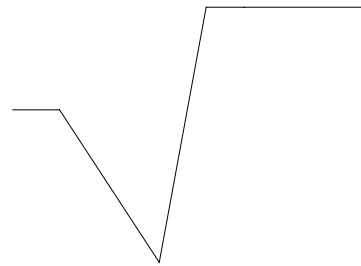

49.

Platánsor 49.
üres

50.

Platánsor 50.
~ 1930

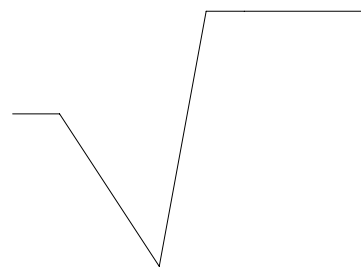
51.

Platánsor 51.
~ 1960

52.

Platánsor 52.
~

53.

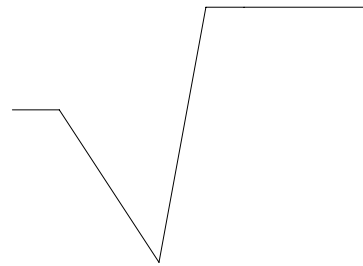
Platánsor 53.

~

54.

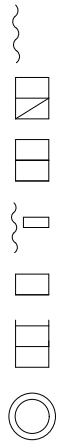
Platánsor 54.

55.

Platánsor 55.

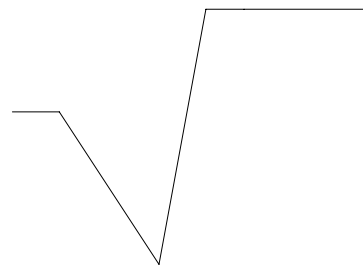
~ 2000

56.

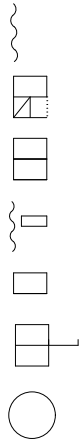
Platánsor 56.

~

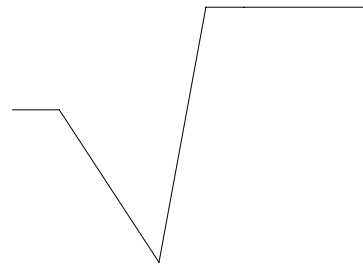
57.

Platánsor 57.
~2010

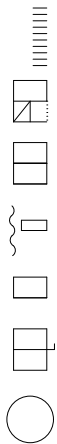
30.

Platánsor 30.

59.

Platánsor 59.
~2010

60.

Platánsor 60.
~

61.

Platánsor 61.
~1980

62.

Platánsor 62.
~1980

63.

Platánsor 63.
~1970

64.

Platánsor 64.
~1970

65.

Platánsor 65.
~1970

66.

Platánsor 66.
~ 1960

67.

Platánsor 67.
~ 1970

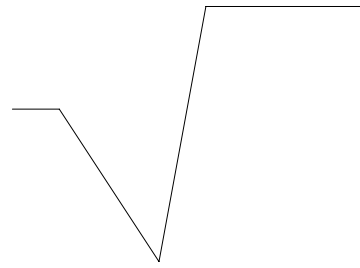
68.

Platánsor 68.
~ 1940

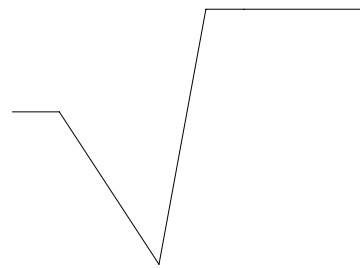
70.

Platánsor 70.

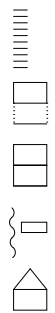
72.

Platánsor 72.
~ 1930

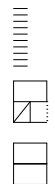
74.

Platánsor 74.
~ 1970

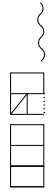
76.

Platánsor 76.
~ 1970

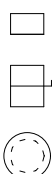
78.

Platánsor 78.
~1930

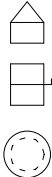
80.

Platánsor 80.
~1960

82.

Platánsor 82.
~1990

84.

Platánsor 84.
~ 1970

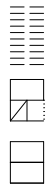
86.

Platánsor 86.
~ 1930

87.

Rév utca 1.
~ 1950

88.

Rév utca 3.
~ 1940

89.

Rév utca 3.
~ 1970

90.

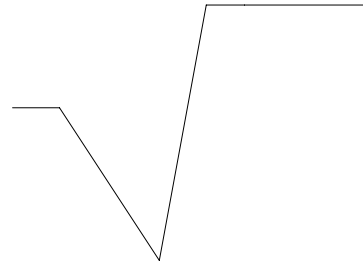
Rév utca 2.
~ 1940

Kacsá utca 1.
~1950

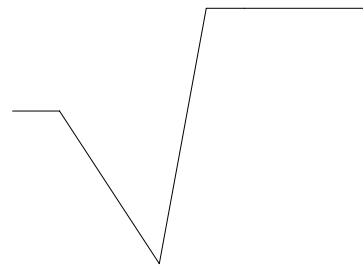
Kacsá utca 2.

Kacsá utca 3.
~1950

Kacsá utca 4.

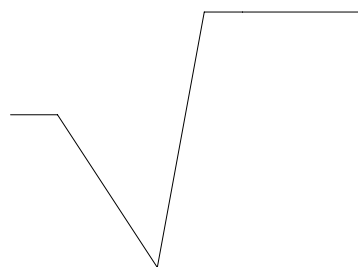
91.

Vízotony utca 1.
~ 1970

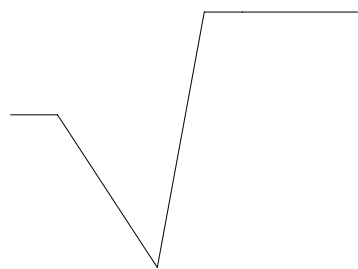
92.

Vízotony utca 2.

93.

Vízotony utca 3.
~ 1930

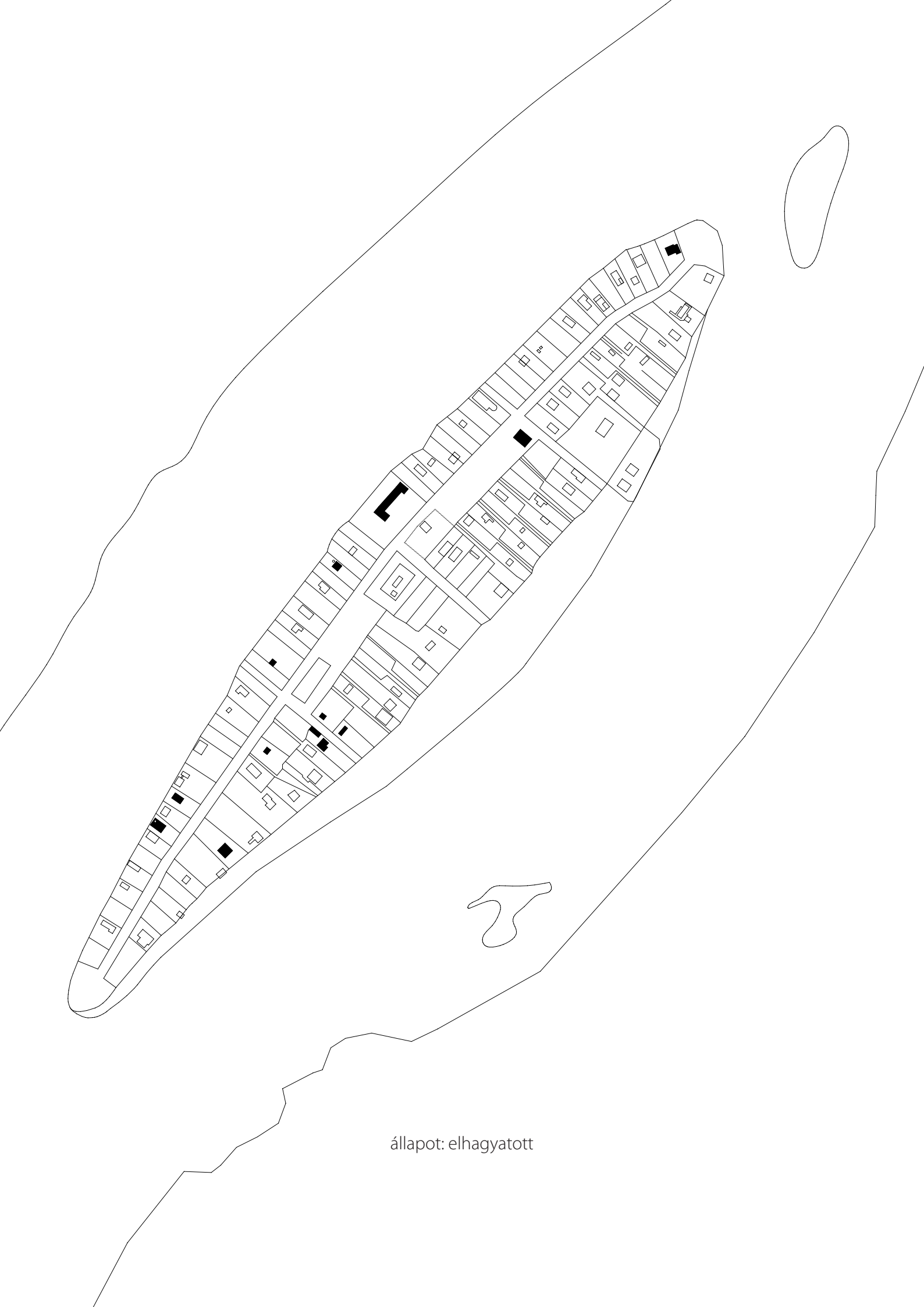

94.

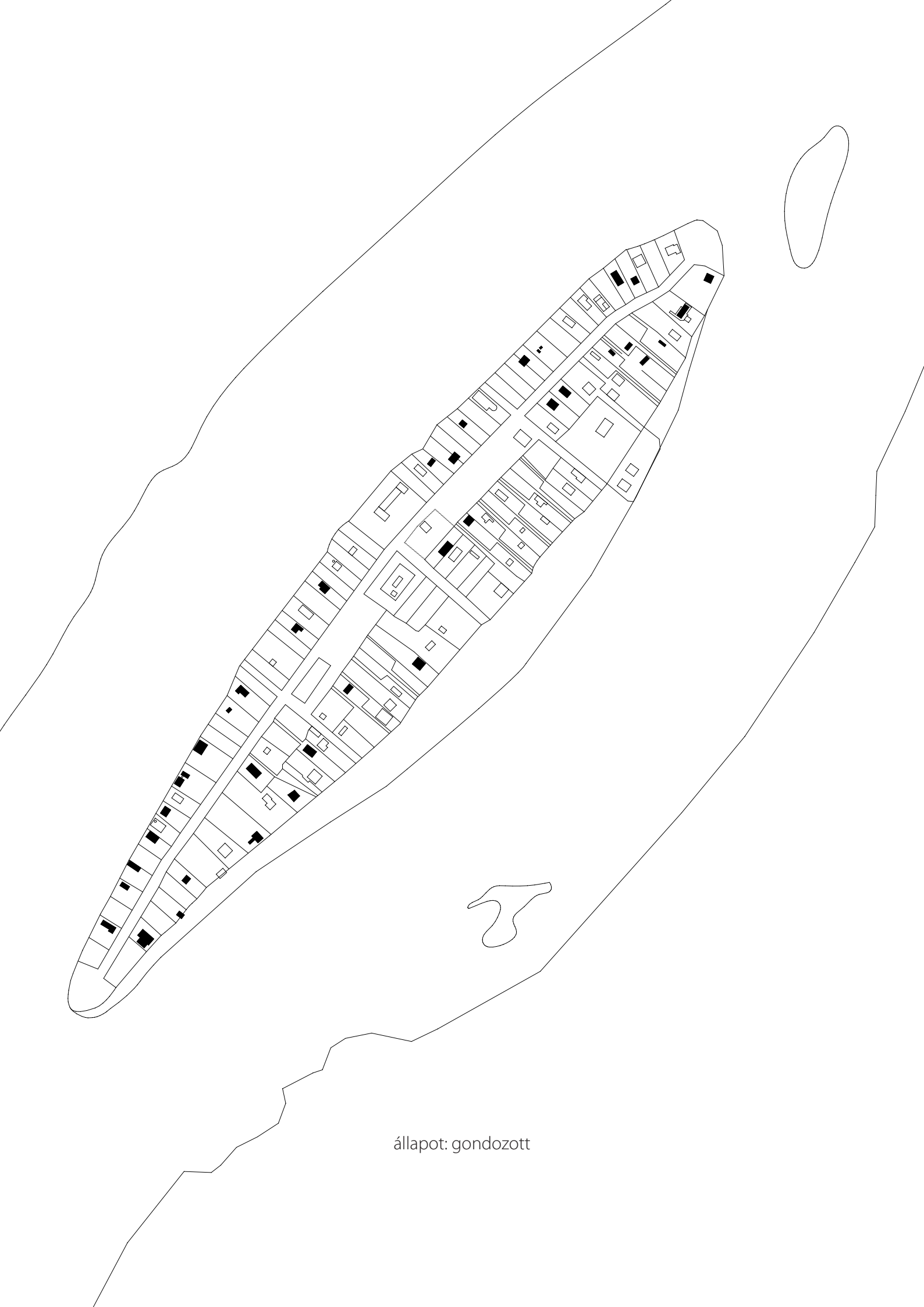
Vízotony utca 5.
~ 1930

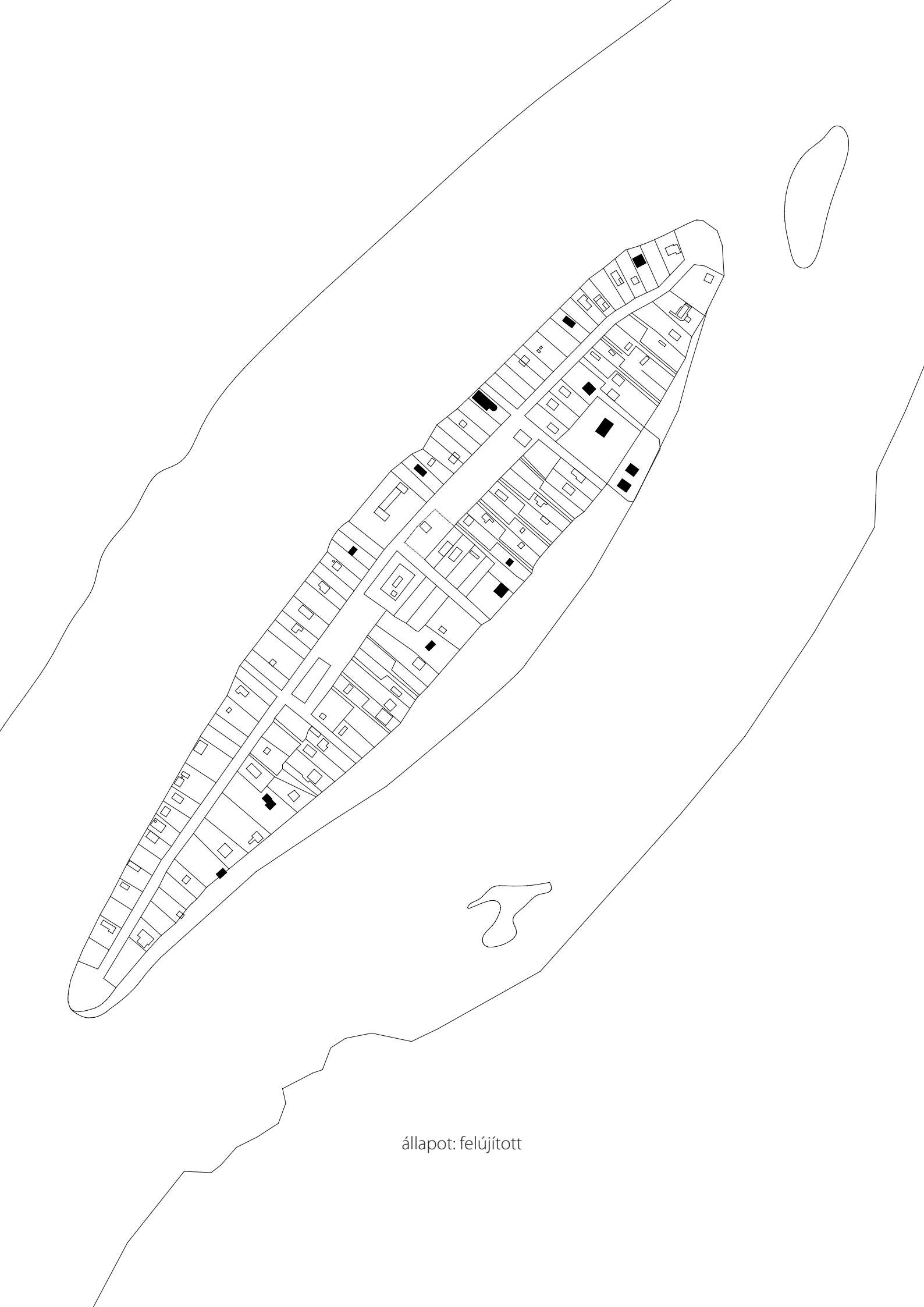
Kataszteri Térképek

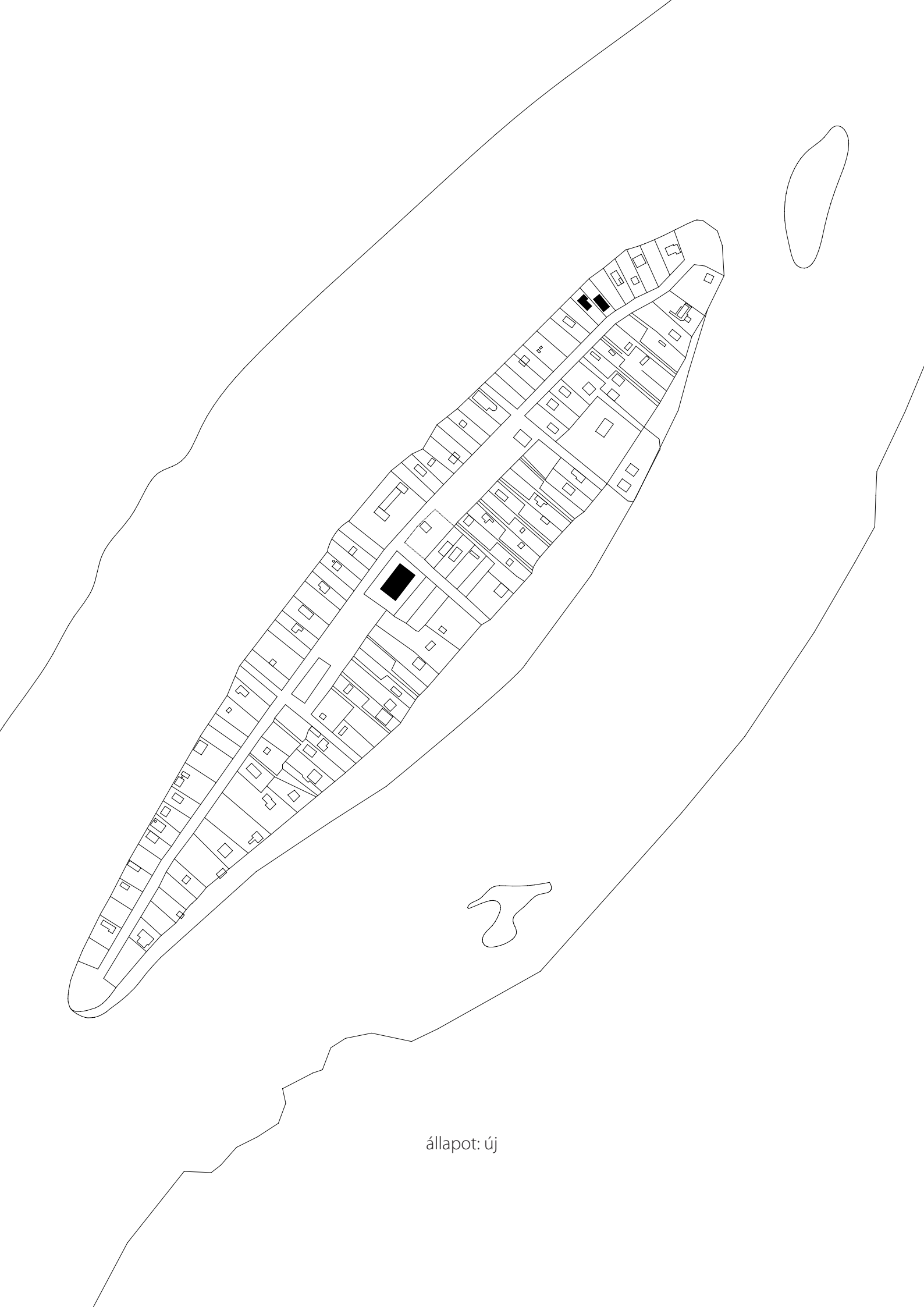
állapot: elhagyatott

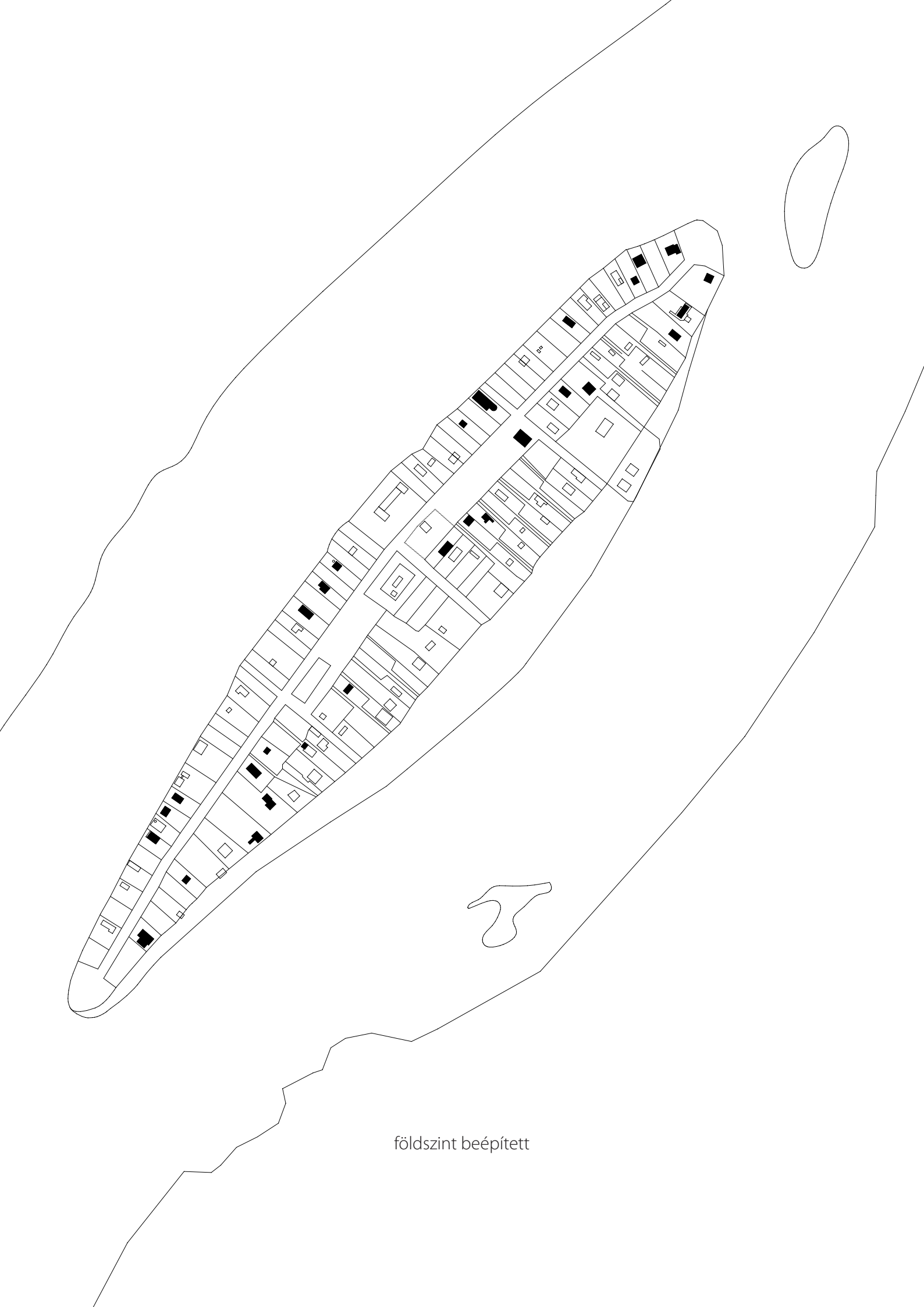
állapot: gondozott

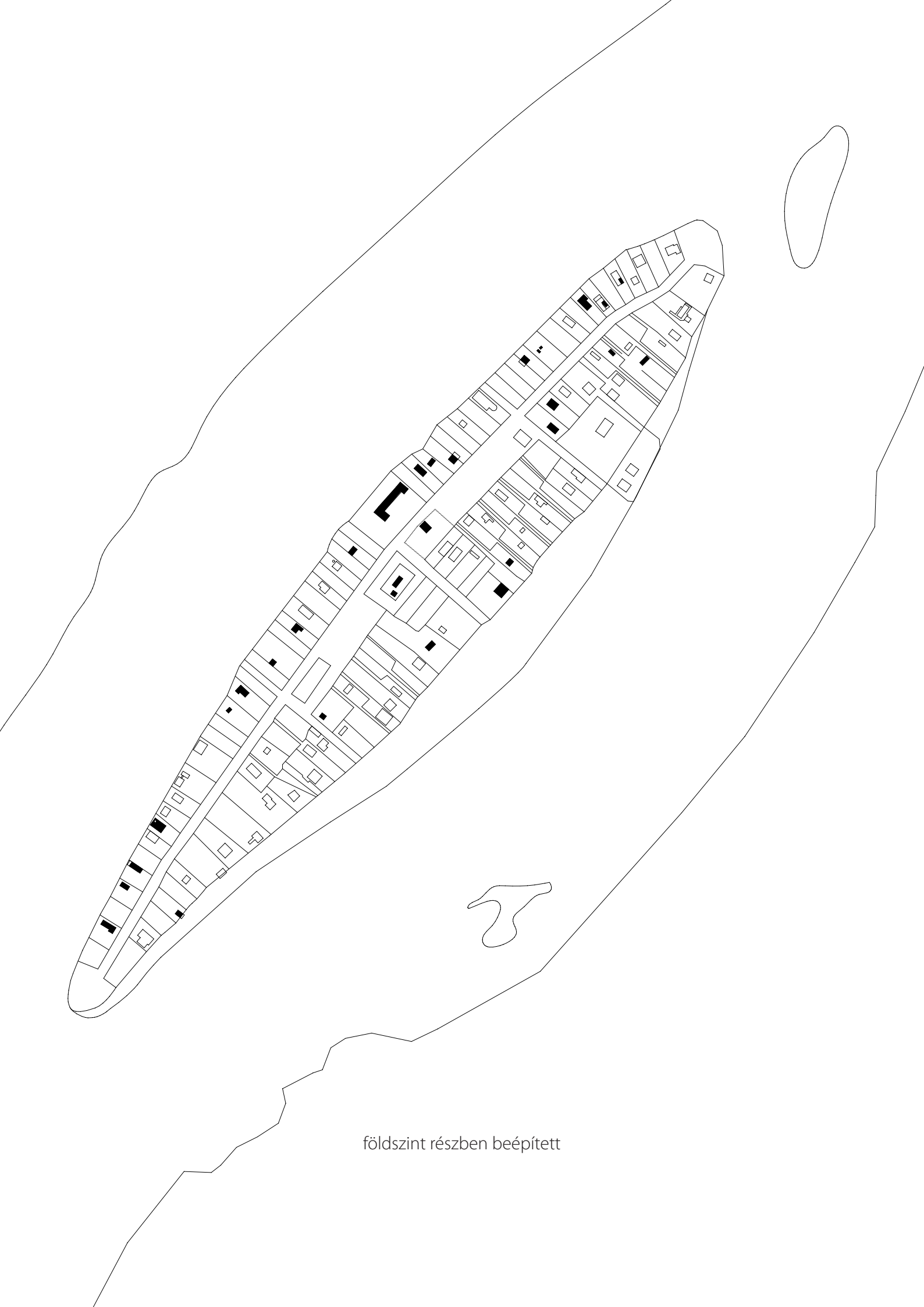
állapot: felújított

állapot: új

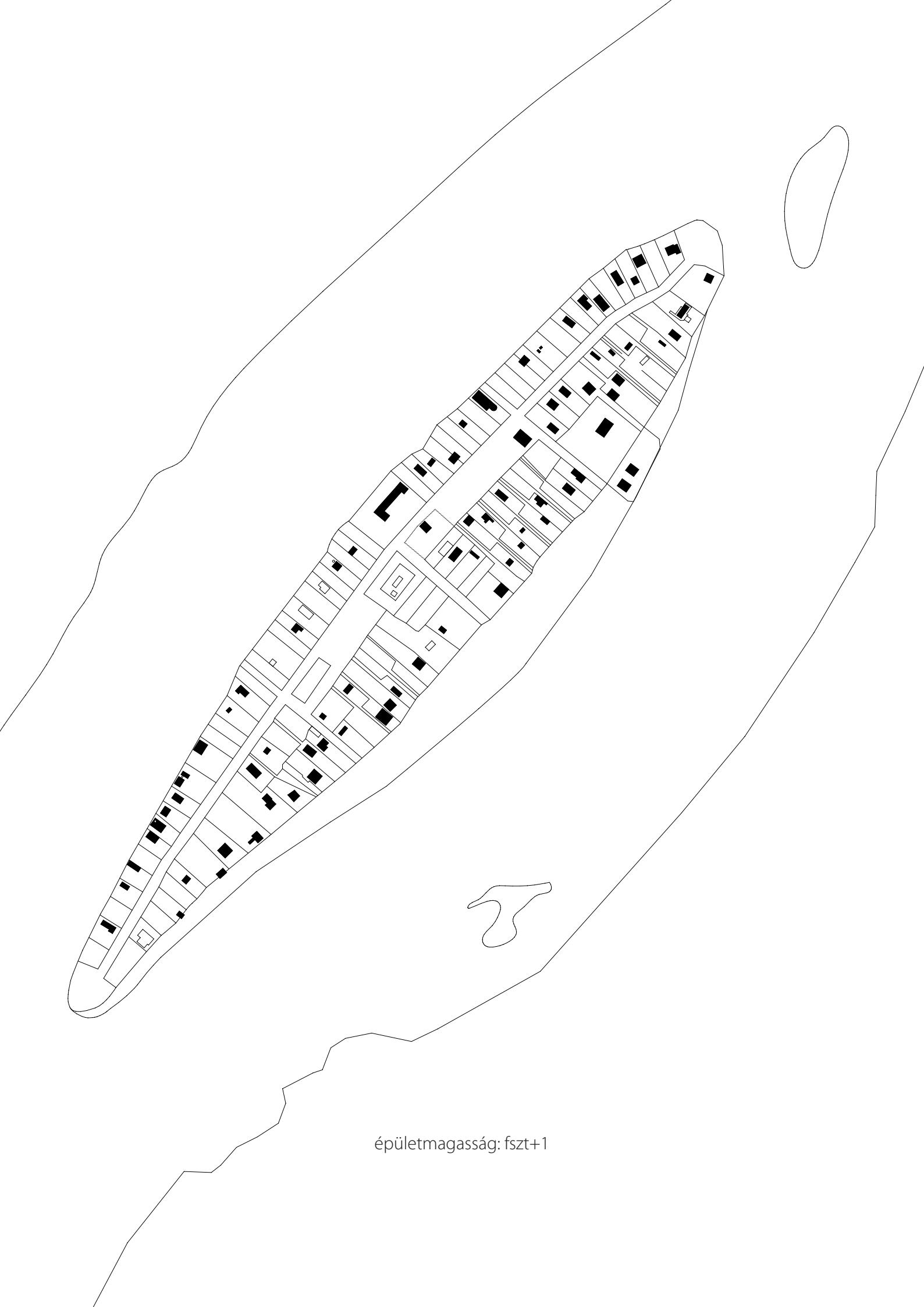
földszint beépített

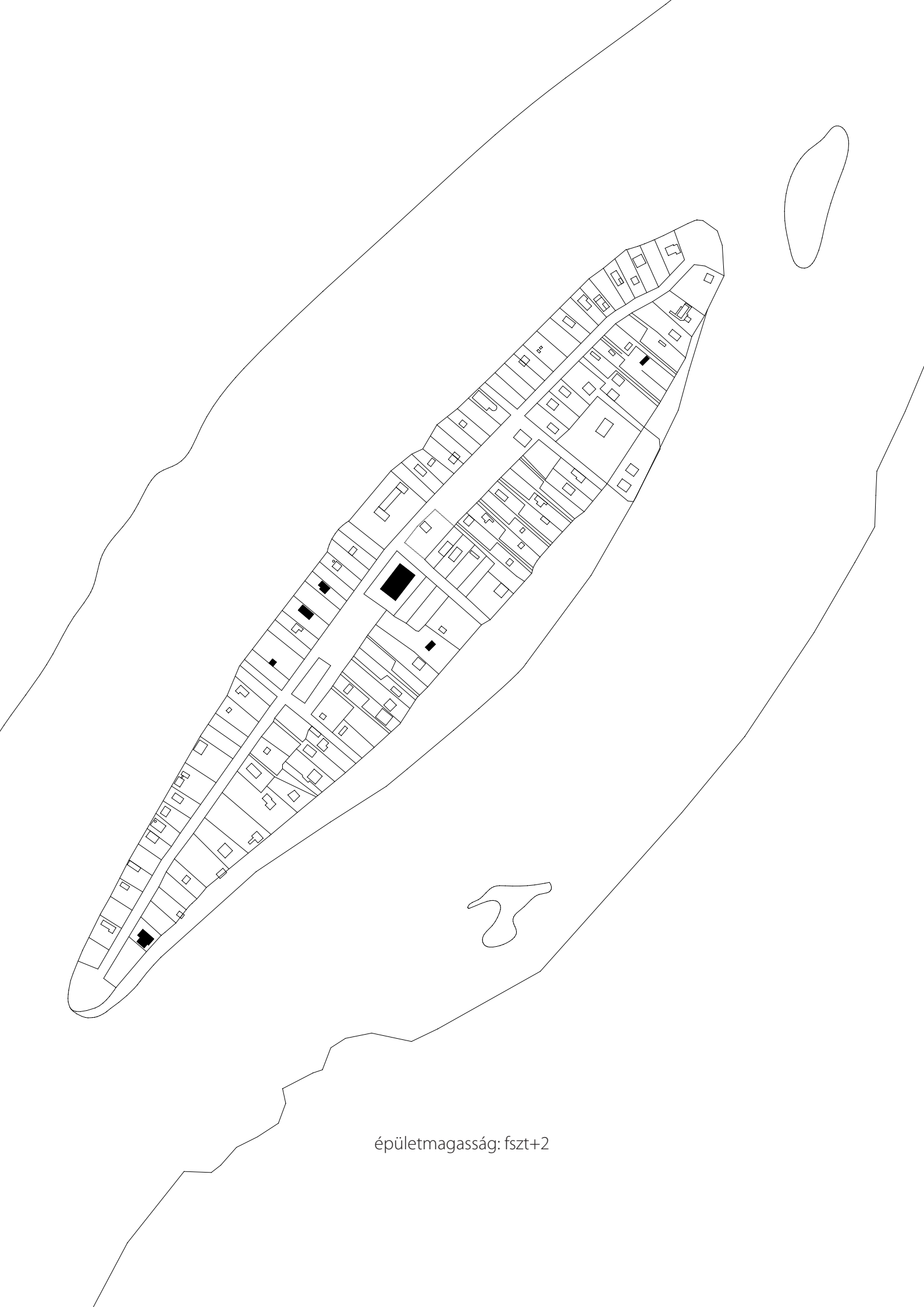
földszint részben beépített

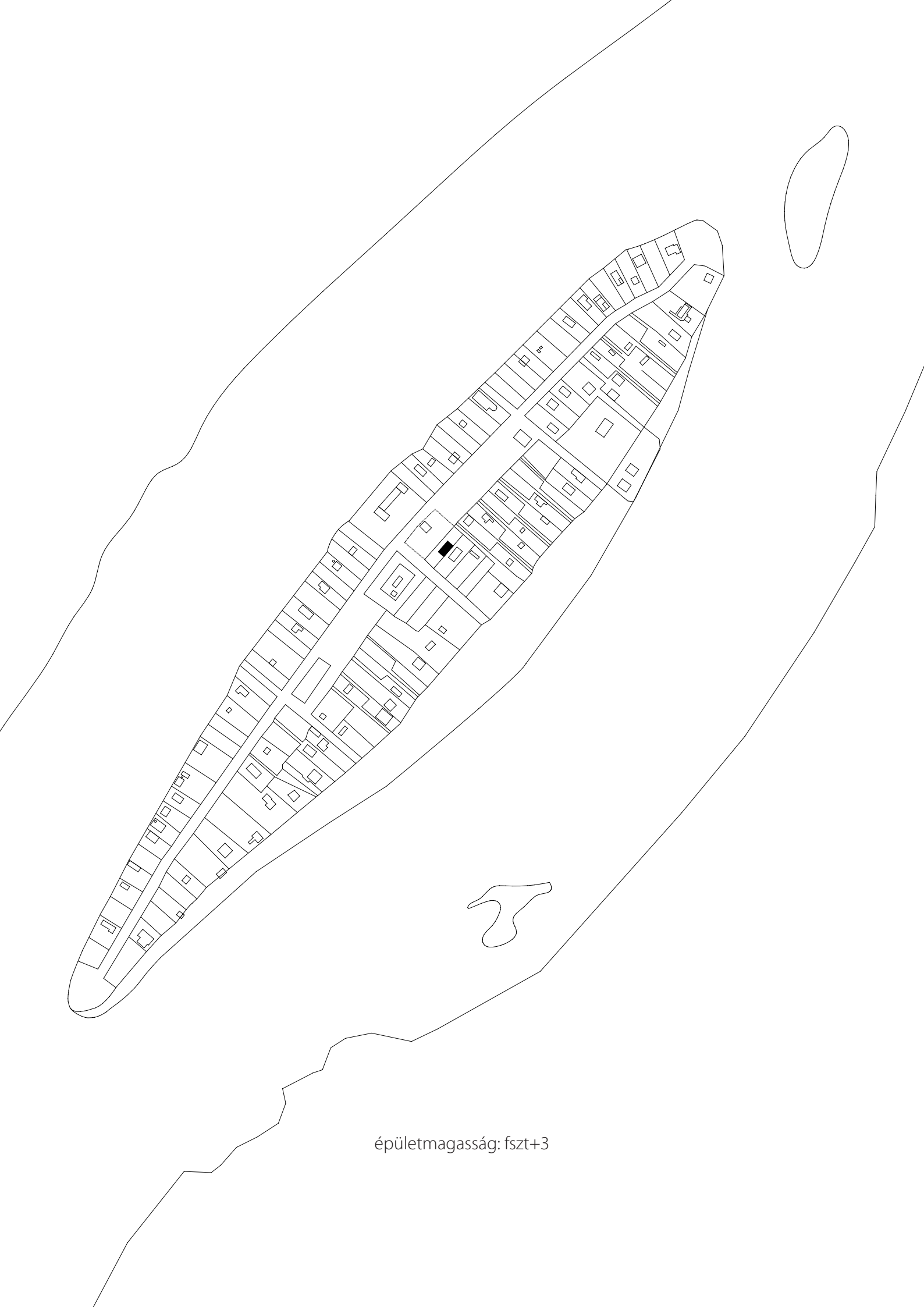
földszint nyitott

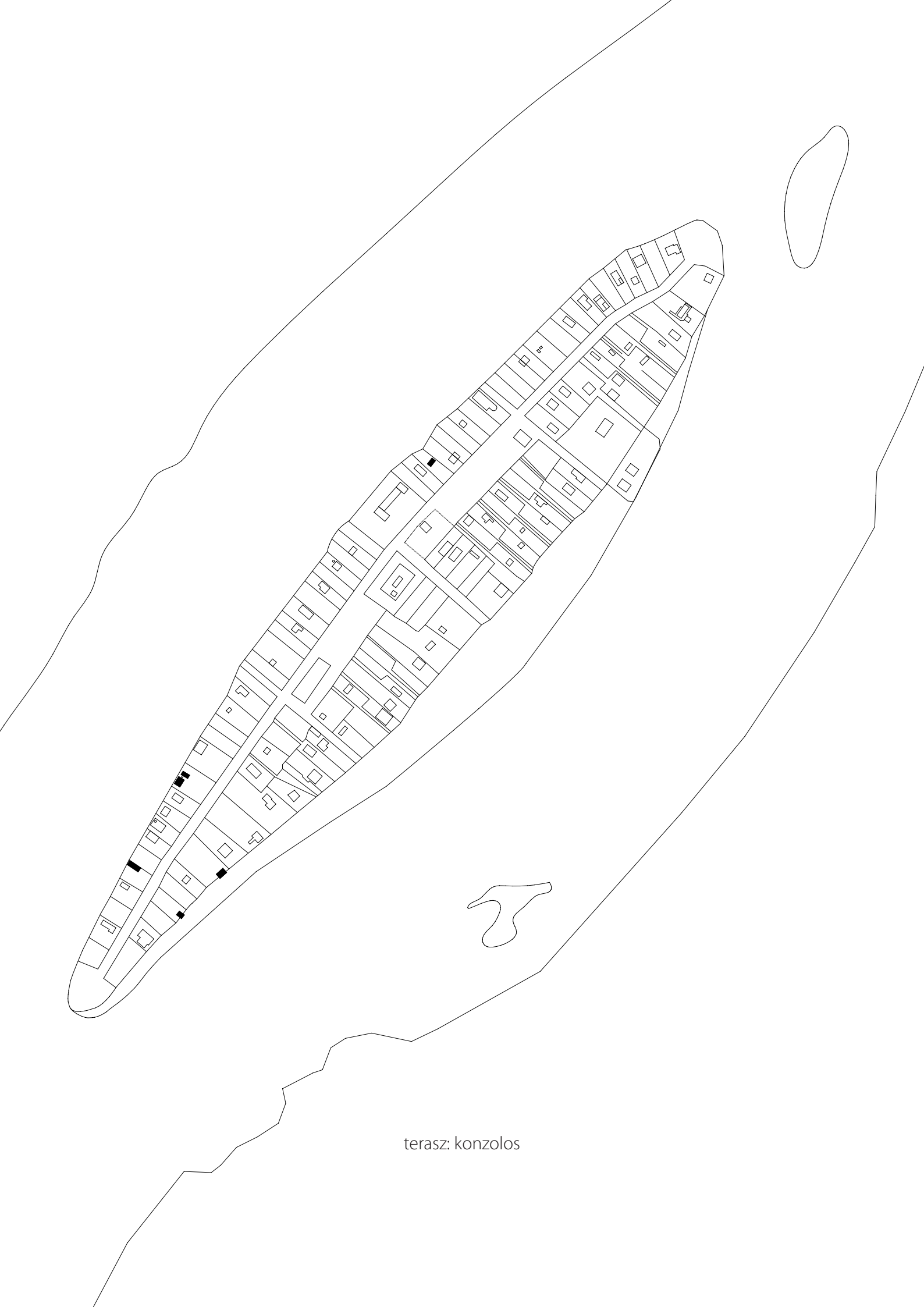
épületmagasság: fszt+1

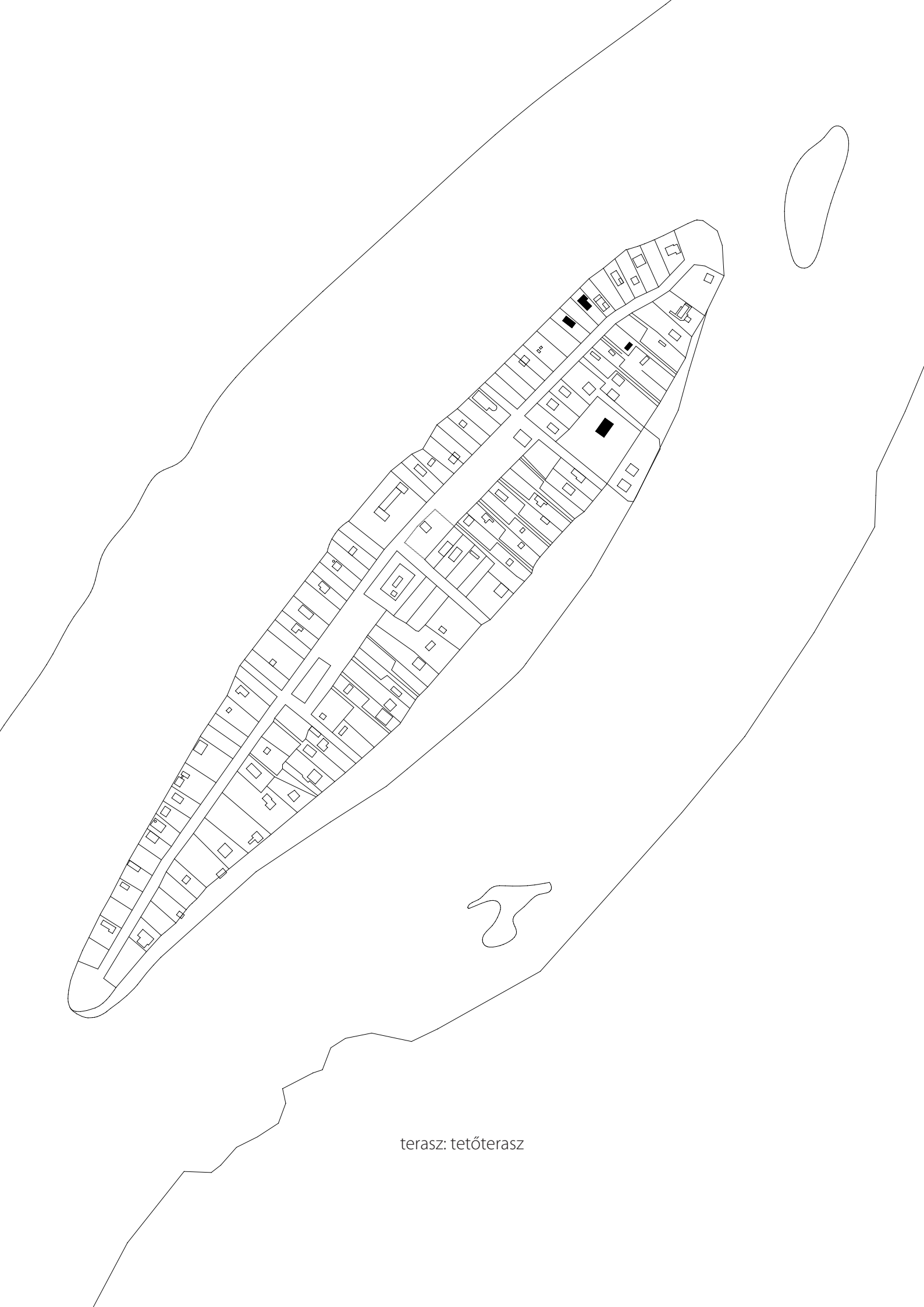
épületmagasság: fszt+2

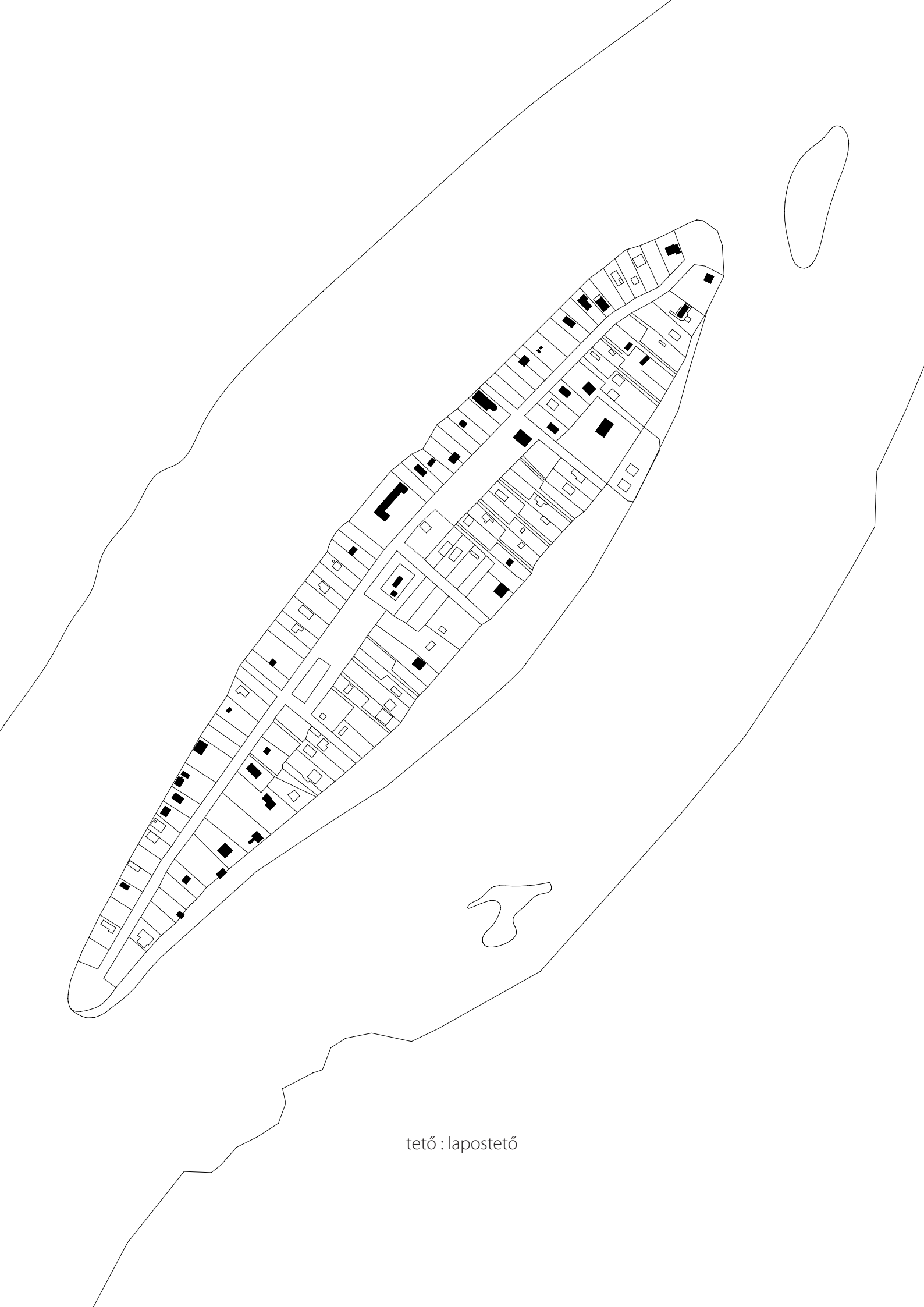
épületmagasság: fszt+3

terasz: konzolos

terasz: tetőterasz

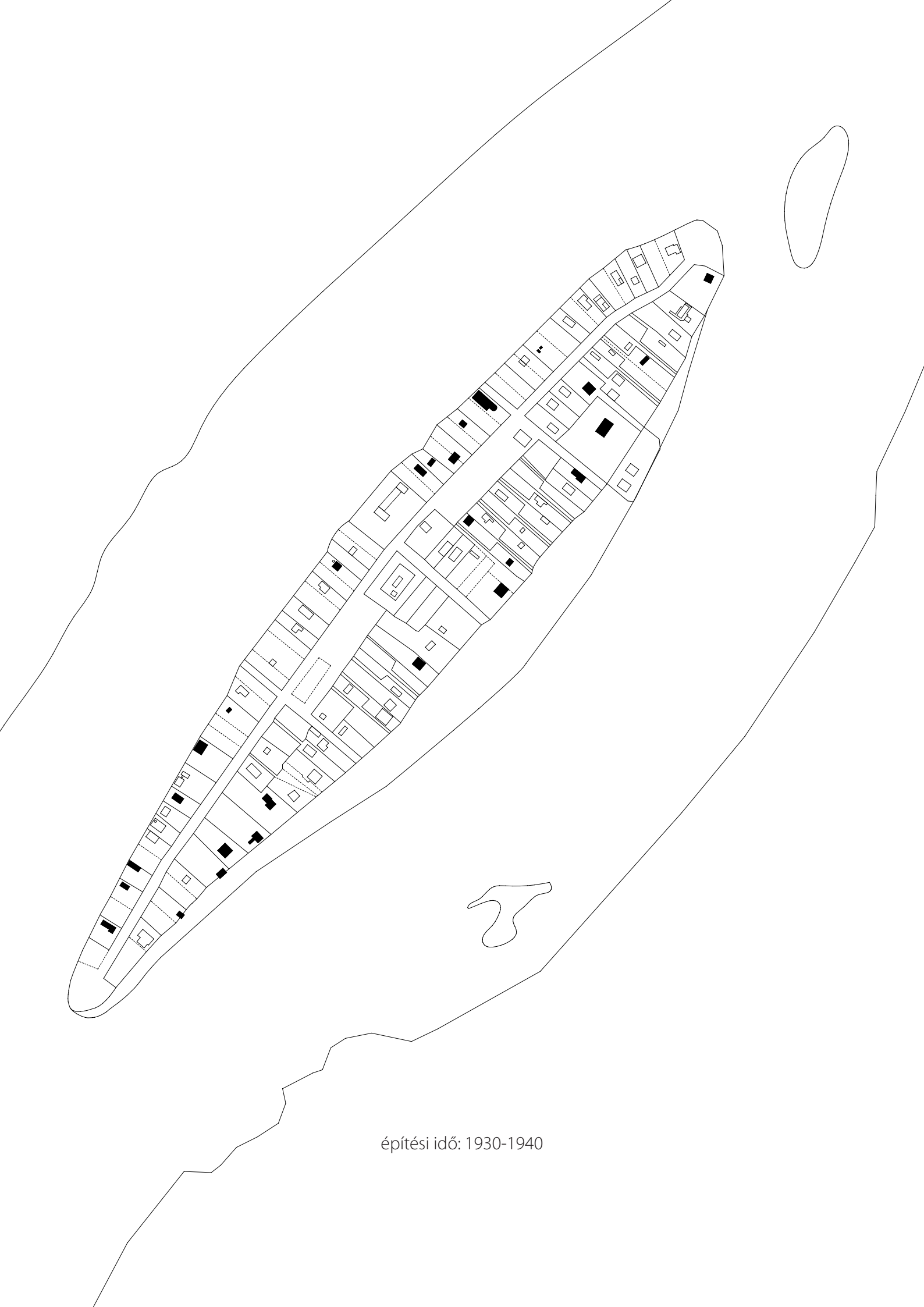
tető : lapostető

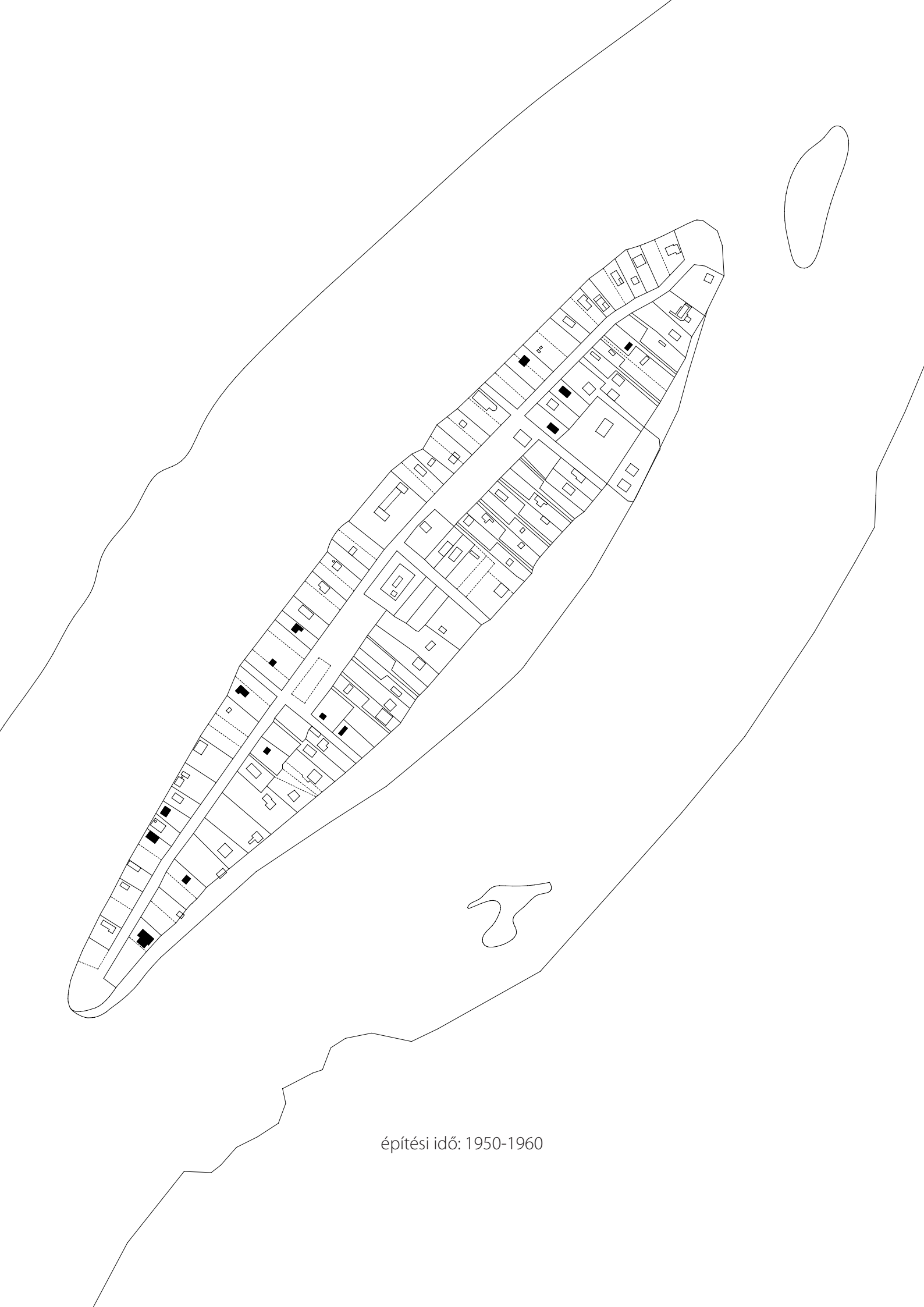
tető :nyeregtető

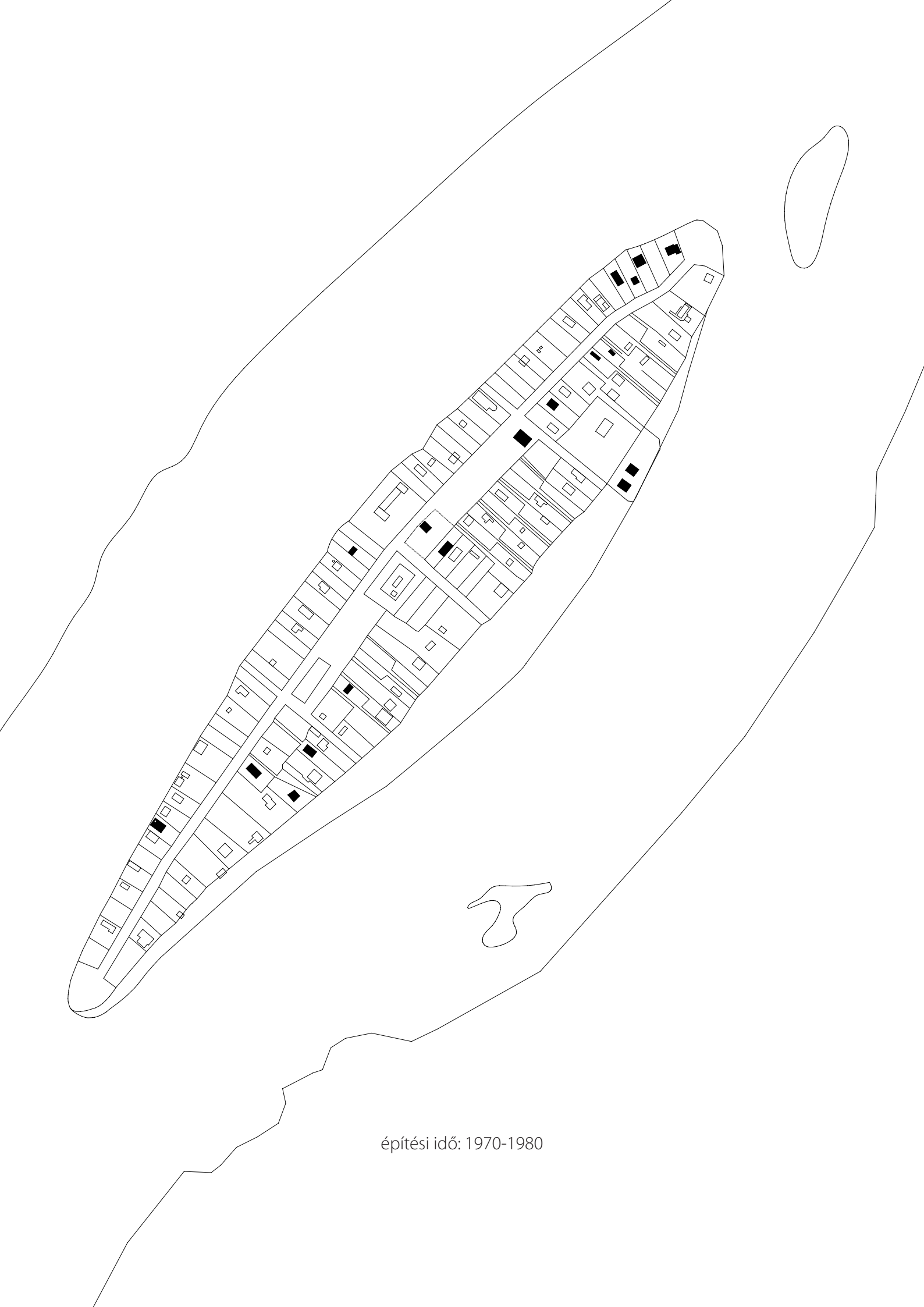
tető :félnyereg tető

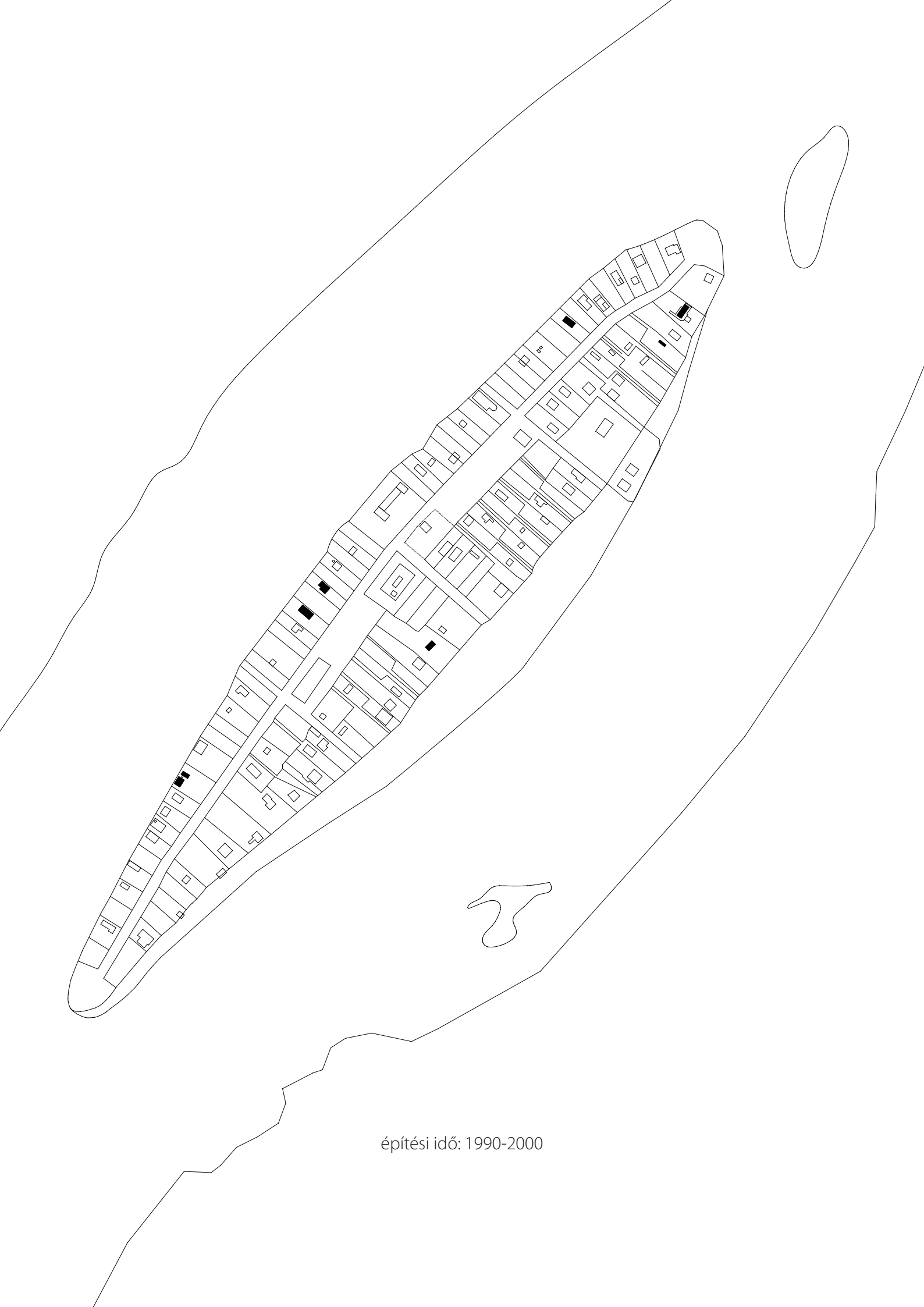
építési idő: 1930-1940

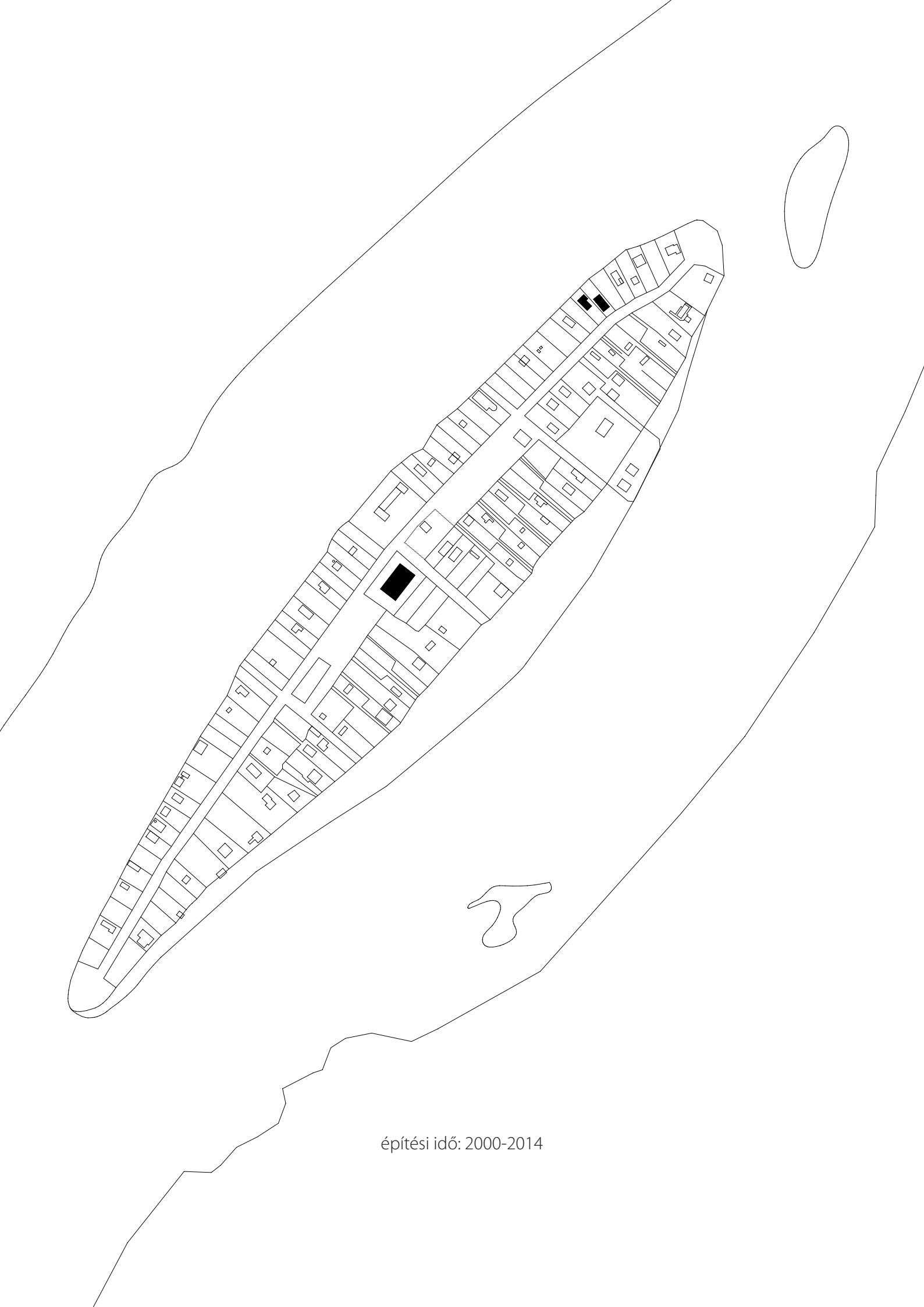
építési idő: 1950-1960

építési idő: 1970-1980

építési idő: 1990-2000

építési idő: 2000-2014

Természeti Kataszter

A 70-es években az egyik telket megnagyobbították mesterséges földfeltöltéssel. Így ez az egy telek belóg a Duna természetes medrébe. A feltöltés nyoma még ma is látszik a fűben.
forrás: Dezső bácsi, gondnok

A sziget minden árvízrel magasabb lesz, ez a sétány melletti kis dombokból is látszik (az útról az árvíz után elhordják a sarat, de a fáknál megmarad.)
forrás: helyiek a réven

Bekerített fa: több épületnél is megfigyelhető a fa "beépítése"

A platánsoron a fák törzse sokkal hosszabb a szokásos platánokénál.. Túl közel lettek ültetve egymáshoz a, ezért folyamatosan törekedniük kell a fény felé.
forrás: Dezső bácsi, gondnok

Az árvíz nyomai a ritkábban látogatott nyaralókban

A víz által idesodort vasúti talpfából készült pad a sziget északi végében.

A "Clara" nevű ház (Platánsor 9.) erkélye. A burkolatból látszik, hogy a fa növekedését követve folyamatosan szélesítették az áttörést.

